

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تغذیه و فشار خون بالا

دکتر فاطمه شیرانی

متخصص تغذیه و رژیم درمانی

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

زمستان ۱۴۰۲

تعریف پرفشاری خون

فشار خون در حقیقت فشاری است که در اثر حرکت خون در عروق به دیواره رگ‌ها وارد می‌شود. این فشار نشان دهنده میزان **سرعت حرکت خون در بدن** است.

پرفشاری خون یا فشار خون بالا به معنی داشتن

فشار **سیستولیک** ۱۴۰ میلی متر جیوه یا بالاتر

و فشار **دیاستولیک** ۹۰ میلی متر جیوه یا بالاتر می‌باشد.

فشار خون بالا همانند ولتاژ بالا در وسایل برقی است که باعث آسیب به عروق قلب، مغز، کلیه‌ها، چشم و سایر بافت‌ها می‌شود.

بیش از ۲۰٪ افراد بالغ جامعه در معرض افزایش فشار خون باشند.

فشار خون طبیعی و پرفشاری خون در بزرگسالان

دسته بندی فشار خون	فشار خون سیستولیک		فشار خون دیاستولیک
طبیعی (normal)	<120 mm Hg	and	<80 mm Hg
افزایش یافته (elevated)	120-129 mm Hg	and	<80 mm Hg
پرفشاری خون خفیف (stage 1)	130-139 mm Hg	or	80-89 mm Hg
پرفشاری خون شدید (stage 2)	≥ 140 mm Hg	or	≥ 90 mm Hg

پرفشاری خون

قاتل خاموش نامیده می شود.

ممکن است افرادی که به پرفشاری خون مبتلا هستند

به مدت چندین سال **بدون علامت بیماری** باشند

و **ناگهانی** دچار سکته ی مغزی (۳۳٪) یا مشکلات قلبی عروقی شوند.

شایع ترین مرحله پرفشاری خون **۱۴۰-۱۵۹ بر ۹۰-۹۹** میلی متر جیوه است

که مبتلایان **بالاترین احتمال** سکته را دارند.

عوارض پرفشاری خون

- ایجاد لخته‌های خونی
- حمله قلبی و نارسایی قلبی
- سکته قلبی و مغزی
- ضخیم شدن، تنگ شدن یا پاره شدن رگ‌های خونی چشم
- بزرگ شدن دیواره‌ی سرخرگ
- بیماری کلیوی
- مشکلات عملکرد مغز و حافظه

Primary hypertension

در بیش از ۹۰٪ موارد دلیل خاصی برای افزایش فشار خون شناسایی نشده است. پر فشاری خون اولیه در اثر تداخل **عوامل ژنتیکی و سبک زندگی** رخ می دهد.

Secondary hypertension

افزایش فشار خون فرد در مواردی که دلیل آن شناخته شده است مثل

اختلالات غدد درون ریز (بیماری‌های مرتبط با غده تیروئید و یا غدد فوق کلیه)

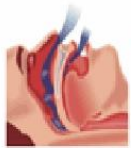
مصرف داروهایی خاص

وجود بیماری زمینه‌ای مانند بیماری کلیوی

اختلالات عروق بزرگ

آپنه انسدادی خواب

Secondary Hypertension Cause

Obstructive
Sleep Apnea

Illegal Drugs

Thyroid

Pregnancy

Renal
Failure

پر فشاری خون اولیه: تداخل عوامل ژنتیکی و سبک زندگی

✓ علت شناخته شده ای برای پرفشاری خون اولیه مشخص نشده است.

عوامل ایجاد کننده (سبک زندگی نامناسب)

✓ مصرف زیاد منابع سدیم از جمله مصرف نمک و غذاهای شور

✓ مصرف کم لبنیات

✓ مصرف ناکافی میوه و سبزی

✓ دریافت ناکافی منابع کلسیم، پتاسیم و منیزیم،

✓ فعالیت بدنی ناکافی

✓ سیگار کشیدن و مصرف الکل

✓ اضافه وزن و چاقی

✓ استرس

فشارخون بالا در شاغلین و دلایل آن

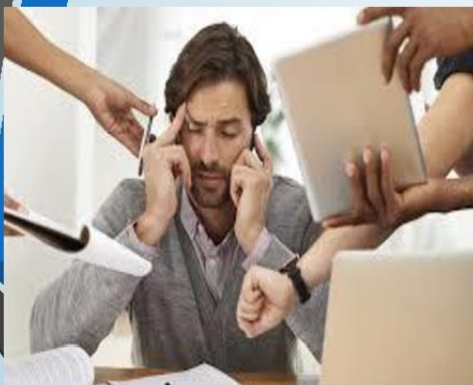
استرس و فشار کاری

تغذیه و برنامه غذایی نامناسب

عدم اختصاص زمان کافی به فعالیت های بدنی

کمبود زمان استراحت

زمان بندی نامناسب ساعات خواب

اضافه وزن و افزایش خطر پرفشاری خون

میزان شیوع پرفشاری خون در **افراد دارای اضافه وزن** نسبت به افراد با وزن نرمال **۶-۲ برابر** بیشتر است.

اضافه وزن در طول دوران بزرگسالی عامل اصلی پرفشاری خون در دوران سالمندی می باشد.

افزایش وزن باعث **افزایش التهاب** در بدن خصوصا **افزایش التهاب عروقی** می شود.

در مقابل کاهش وزن و حفظ وزن در محدوده نرمال نقش قوی و موثری در کاهش پرفشاری خون دارد.

توجه به کنترل اضافه وزن و چاقی برای جلوگیری از ابتلا به پرفشاری خون

باید از **سنین کودکی و نوجوانی** مد نظر قرار گیرد.

کاهش وزن به عنوان **یک روش بسیار موثر** در پیشگیری و درمان پرفشاری خون توصیه می شود.

دریافت نمک

بررسی های اپیدمیولوژی نشان می دهد: کاهش دریافت نمک باعث

کاهش پرفشاری خون و کاهش خطر بیماری های قلبی و عروقی و انواع سکته می شود.

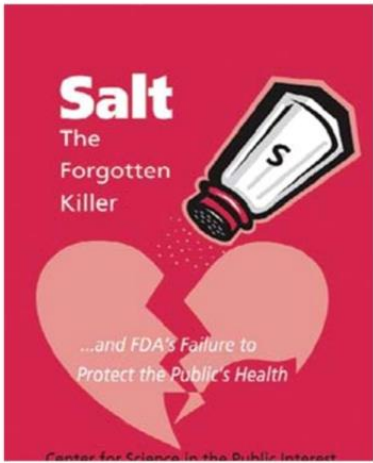
بر اساس راهنماهای علمی

دریافت سدیم باید کم تر از **۲۳۰۰ میلی گرم در روز** باشد که معادل **۶ گرم نمک** است.

مصرف نمک در جامعه ایرانی نزدیک به **۱۵-۲۰ گرم** یعنی **دو تا سه برابر** مقدار مجاز است.

مصرف غذاهای آماده و فرآوری شده

بیشترین علت دریافت بالای سدیم در برنامه غذایی افراد می باشد.

حساس به نمک یا مقاوم به نمک

در برخی از مبتلایان به پرفشاری خون، کاهش مصرف نمک باعث کنترل بهتر فشار خون آنها می شود. این افراد اصطلاحاً **حساس به نمک** نامیده می شوند.

در گروهی دیگر با کاهش نمک دریافتی، پرفشاری خون کمتر کنترل می شود و این افراد اصطلاحاً **مقاوم به نمک** هستند.

✓ در همه افراد چه حساس به نمک و چه مقاوم به نمک، کاهش مصرف نمک و سدیم دریافتی باعث

کاهش پرفشاری خون، کاهش نارسایی قلبی و آسیب کلیوی، پیشگیری از سرطان معده و جلوگیری

از دفع ادراری کلسیم و پوکی استخوان می شود.

رژیم غذایی یکی از ریسک فاکتورهای اصلی در بروز پرفشاری خون می باشد.

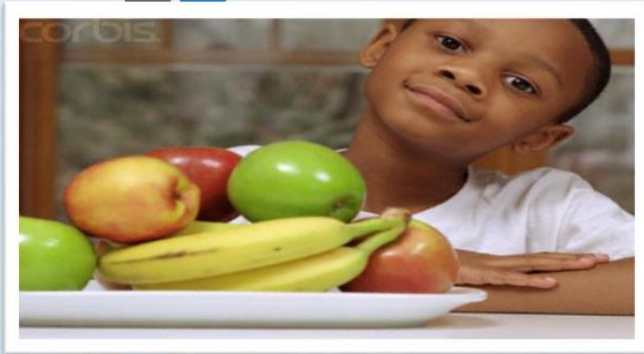
رژیم غذایی DASH

مهمترین رژیم غذایی کاهش دهنده پرفشاری خون

Follow the DASH diet to potentially lower your blood pressure.

ADAM.

DASH Diet

یک الگوی غذایی مناسب برای حفظ سلامتی و کنترل پرفشاری خون در نوجوانان و بزرگسالان است.

DASH Diet بر مصرف غلات کامل، سبزی ها، میوه ها، حبوبات، گوشت بدون چربی و لبنیات کم چرب تاکید

دارد و غنی از منیزیم، پتاسیم، کلسیم، فیبر غذایی و اسید چرب غیر اشباع است.

مقدار سدیم، چربی های اشباع و چربی کل در این رژیم پایین است.

تاکید رژیم غذایی **DASH** بر **کاهش** مصرف گوشت قرمز، شیرینی ها و نوشابه ها می باشد.

درشت مغذی ها:

- در این رژیم دریافت کربوهیدرات ها متعادل و بصورت غلات کامل، غنی از فیبر و با نمایه گلیسمی پایین می باشد
- چربی رژیم در حد متوسط و از منابع خوب (انواع ماهی، مغزها و روغن های گیاهی حاوی MUFA و PUFA) تامین می شود.

- رژیم DASH اثر مطلوبی بر روی فشار خون و نیز چربیهای خون دارد.
- رژیم غذایی DASH از نظر **سدیم** محدودیت دارد
- و حاوی سطوح بالای **کلسیم** و **پتاسیم** است که نقش مهمی در تنظیم فشار خون دارند.
- معمولاً بعد از **دو هفته رعایت**، تاثیرات رژیم در کنترل پرفشاری خون آشکار می شود.

برای موفقیت در رعایت این رژیم باید تغییراتی در الگوی غذایی فرد ایجاد شود

مصرف واحد های روزانه میوه، سبزی، لبنیات کم چرب **دو برابر** شود.

دریافت **گوشت به یک سوم** دریافت معمول کاهش یابد.

دریافت میان وعده های شیرین و انواع قند های ساده و اسنک ها **به یک چهارم** کاهش یابد.

مصرف معمول روغن ها **به یک دوم** کاهش یابد.

مصرف **۸-۱۰ لیوان آب در روز** ضروری است.

برای رسیدن به دریافت **۱۰-۸ واحد میوه و سبزی** در روز،

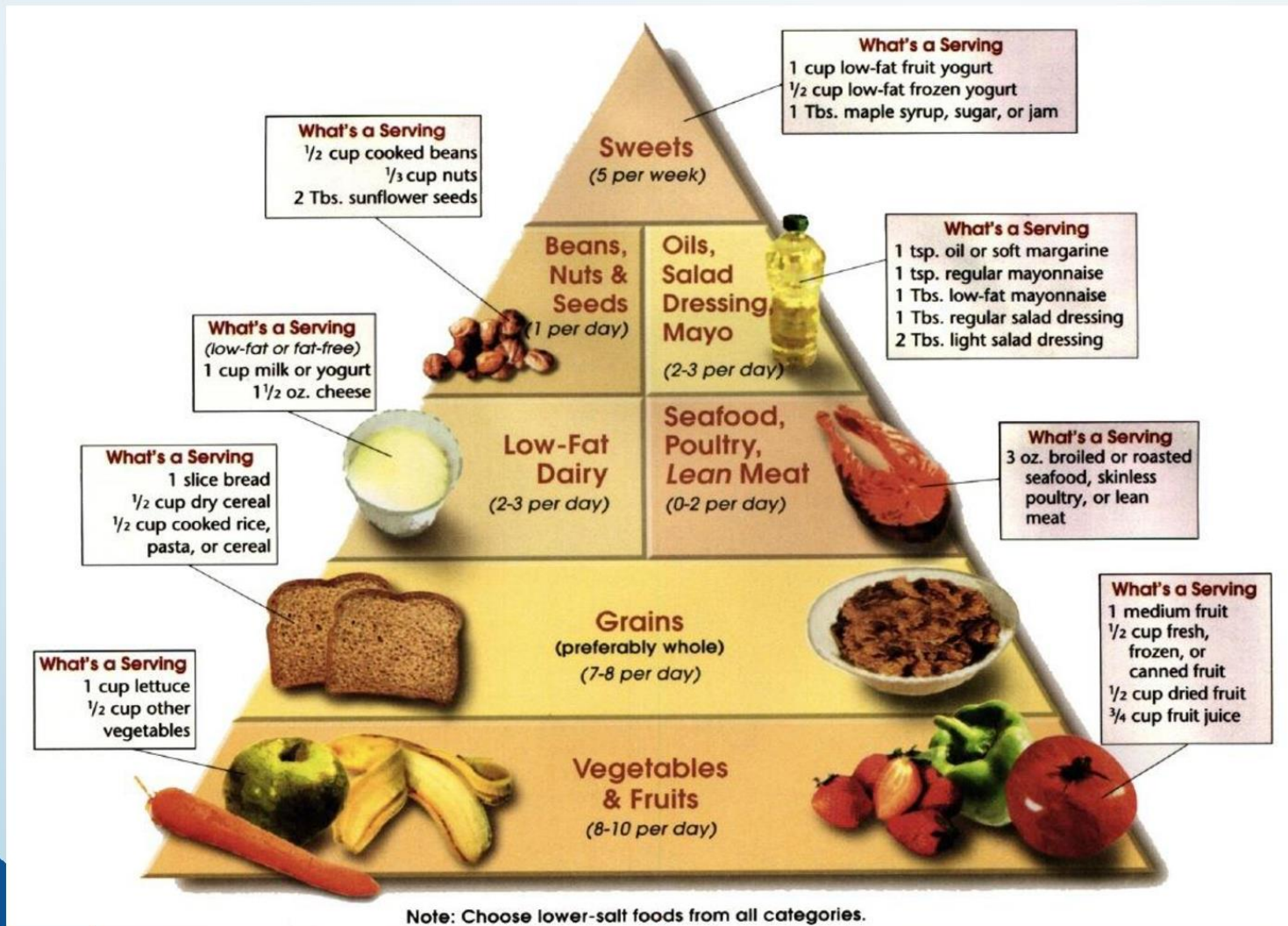
باید **در هر وعده غذایی ۲-۳ واحد** میوه و سبزی مصرف شود.

بدلیل اینکه رژیم غذایی **DASH** غنی از **فیبر غذایی** است،

باید میوه و سبزی و غلات کامل **بصورت تدریجی** در برنامه غذایی افزایش یابد

تا دستگاه گوارش به دریافت فیبر غذایی بالا عادت کند.

علاوه بر اثرات مفیدی DASH بر اساس مطالعات متعدد رژیم غذایی که در پیشگیری و کنترل پرفشاری خون دارد.

برای کنترل سایر بیماری‌های مزمن مانند چاقی، بیماری‌های قلبی - عروقی، دیابت، سرطان، کبد چرب و سندرم متابولیک توصیه می‌شود.

پیشگیری از پرفشاری خون

مصرف حداقل ۵ وعده
میوه و سبزی در روز

کاهش وزن در
صورت اضافه وزن

کاهش مصرف نمک و
مصرف کمتر غذاهای
فرآوری شده و پر نمک

انجام فعالیت بدنی
با شدت متوسط به مدت
حداقل ۳۰ دقیقه در اکثر
روزهای هفته ترجیحا"
هر روز هفته

اندازه گیری منظم
فشارخون، چربی خون
و قند خون

ترک مصرف دخانیات

اثرات فعالیت بدنی

افراد با فعالیت بدنی کم ۳۰-۵۰٪ بیشتر از افراد فعال در معرض خطر پرفشاری خون می باشند.

فعالیت بدنی یا شدت متوسط به مدت حداقل ۴۰ دقیقه و حداقل ۳-۴ روز در هفته

راهکار مهم و تکمیل کننده در کنترل پرفشاری خون است.

Unregistered Version

از توجه شما سپاسگزارم

Unregistered Version

Unregistered Version

